

Zagraniczna mobilność edukacyjna uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego

Fundusze Europejskie

Projekt realizowany przez
Fundację Rozwoju Systemu Edukacji
na zasadach programu Erasmus+

www.frse.org.pl/fers-vet

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Spis treści

1. Umowa o dofinansowanie.
2. Kategorie budżetowe w przedsiębiorstwach.
3. Przesunięcia pomiędzy kategoriami budżetu.
4. Kwalifikowalność kosztów – koszty nieuprawnione.
5. Polityka kursowa.
6. Typy podstawowych kontroli oraz kontrola finansowa przedsiębiorstw.
7. Dokumentacja przedsiębiorstwa.

Umowa o dofinansowanie

1. **Warunki szczególne** umowy – *indywidualne dla organizacji*.
2. Załącznik I: Opis działania, Szacunkowy budżet działania.
3. Załącznik II: Postanowienia mające zastosowanie do kosztów kwalifikowalnych.
4. Załącznik III: Stawki mające zastosowanie.
5. Załącznik IV: Postanowienia szczegółowe.
6. Załącznik V: Wzory umów, które należy stosować między realizatorem a uczestnikami.

KATEGORIE BUDŻETOWE mają postać:

kosztu jednostkowego/ wkładu jednostkowego

kosztów rzeczywistych/ kosztów faktycznie poniesionych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty jednostkowe/ wkład jednostkowy

Podróż

Wsparcie indywidualne

Opłata za kurs

Wizyty przygotowawcze

Wsparcie organizacyjne

Wsparcie włączenia dla organizacji

(Wsparcie językowe)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty rzeczywiste/ koszty faktycznie poniesione

Koszty nadzwyczajne

Wsparcie włączenia dla uczestników

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Warunki kwalifikowalności wkładów jednostkowych

1. Jednostki muszą być **faktycznie wykorzystane** lub **wytworzone** w okresie ustalonym w **umowie o dofinansowanie**.
2. Jednostki muszą być **niezbędne do realizacji przedsięwzięcia**.
3. Musi być **możliwa identyfikacja** i sprawdzenie liczby jednostek, w szczególności **na podstawie ewidencji księgowej i dokumentacji** określonej w Postanowieniach mających zastosowanie do kosztów kwalifikowalnych (Załącznik II).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podróż

Kwota przeznaczona na podróż uczestnika do miejsca działania – miejsca realizacji projektu i z powrotem.

Dotacja obliczona jest za pomocą iloczynu liczby uczestników i stawki jednostkowej w danej kategorii kosztów podróży, zależnej od stawek określonych dla pokonanego dystansu.

Stawki kształtują się od

- **28 € do 1.735 €** na uczestnika w zależności od odległości **dla podróży standardowej** oraz
- **56 € do 1.735 €** na uczestnika w zależności od odległości z wykorzystaniem **ekologicznych środków transportu**.

"**Odległość**" oznacza dystans pomiędzy miejscem siedziby organizacji wysyłającej, a miejscem siedziby organizacji przyjmującej, natomiast „kwota” obejmuje dofinansowanie podróży w obie strony. W przypadku wykazania innego miejsca, w raporcie należy umieścić stosowny komentarz – np. wyjazd z miejsca pochodzenia uczestnika, przyjazd do miejsca realizacji działania, które jest inne niż miejsce organizacji przyjmującej.

Dystans wyliczany jest w kalkulatorze odległości E+: [Distance Calculator | Erasmus+ \(europa.eu\)](#)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podróż

1. Podróż rozliczana jest według stawki, której wysokość zależy od liczby kilometrów obliczonych przez kalkulator odległości.
2. Do rozliczeń z FRSE nie jest istotna wysokość rzeczywistych kosztów podróży tzn. wyższe czy niższe od uprawnionej stawki.
3. Uczestnik podróżuje dowolnym środkiem transportu lub z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Podróż

Zrównoważony środek transportu (podróż z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu) definiuje się jako podróż, podczas której przez większą część podróży wykorzystuje się niskoemisyjne środki transportu, takie jak autobus, pociąg lub car-pooling.

Uznawanymi w programie (FERS) ekologicznymi środkami komunikacji są: **autobus, pociąg, rower, carpooling** - wspólna podróż **uczestników mobilności** na tej samej trasie, w tym samym celu, samochodem jednego ze współpasażerów.

Podróż: samolotem, statkiem (łodzią, promem), samochodem - motocyklem nie jest uznawana za ekologiczną.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie indywidualne

Dofinansowanie pokrywa koszty zakwaterowania, wyżywienia, ewentualnie przejazdów lokalnych lub innych indywidualnych kosztów uczestnika mobilności i osób towarzyszących (jeśli dotyczy) w trakcie realizacji działania.

W stosownych przypadkach: koszty utrzymania są kwalifikowalne w odniesieniu do czasu podróży przed rozpoczęciem i po zakończeniu działania, przy czym w przypadku uczestników otrzymujących standardową dotację na pokrycie kosztów podróży pokrywa się koszty maksymalnie 2 dni podróży, a w przypadku uczestników otrzymujących zieloną dotację na podróż – maksymalnie 6 dni podróży.

**Czas podróży musi być uzasadniony trasą i wynikać z faktycznej liczby dni podróży.
Na etapie oceny sprawozdania końcowego FRSE weryfikuje zasadność naliczenia liczby dni na podróż.**

Opłata za kurs

Kwota przeznaczona na opłatę za kurs/szkolenie, w którym bierze udział uczestnik; przy czym przy obliczaniu dofinansowania będą uwzględnione jedynie dni faktycznego uczestnictwa w kursie/szkoleniu.

Stawka wynosi **80 EUR** za dzień na uczestnika.

W ramach Umowy, jeden uczestnik może otrzymać w ramach opłaty za kurs maksymalnie **800 EUR**.

Opłata za kurs przysługuje jedynie w przypadku, gdy kurs jest płatny.

(Faktura za kurs musi być wystawiona przez organizatora kursu)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wizyty przygotowawcze

Koszty podróży i utrzymania związane z uczestnictwem w wizycie przygotowawczej.

Stawka wynosi **680 EUR** na uczestnika.

Uprawnionych do otrzymania dofinansowania w ramach wizyty przygotowawczej jest maksymalnie **trzech uczestników**.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Umowa z uczestnikiem

Artykuł 2 – CZAS TRWANIA, DATA ROZPOCZĘCIA

2.1 Umowa wejdzie w życie z dniem jej podpisania przez ostatnią ze stron.

2.2 Okres mobilności powinien rozpocząć się najwcześniej [data] i zakończyć najpóźniej [data].

Data rozpoczęcia okresu mobilności jest pierwszy dzień, w jakim Uczestnik powinien być obecny w instytucji przyjmującej, a datą zakończenia mobilności jest ostatni dzień, w jakim Uczestnik powinien być obecny w instytucji przyjmującej. [...] dni na podróż zostanie dodanych do okresu trwania mobilności i uwzględnione w obliczeniu należnego wsparcia indywidualnego.

2.3 Szczegółowy okres działań jest opisany w Załączniku I do niniejszej Umowy.

2.4 Rzeczywista data rozpoczęcia i zakończenia właściwego okresu działań merytorycznych musi być określona w zaświadczeniu o uczestnictwie (certyfikacie) wystawionym przez Instytucję przyjmującą.

Umowa z uczestnikiem

ARTYKUŁ 3 – WSPARCIE FINANSOWE [należy przyjąć jedną walutę]

3.1 Wsparcie finansowe będzie obliczone zgodnie z zasadami finansowania zawartymi w Przewodniku po programie Erasmus+.

3.2 Uczestnik otrzyma wsparcie finansowe z funduszy Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021 - 2027 na następującą liczbę dni: [...] [liczba dni mobilności będzie równa okresowi trwania fizycznej mobilności z uwzględnieniem dni podróży. Jeżeli Uczestnik nie otrzymuje wsparcia indywidualnego w ogóle lub otrzymuje częściowe wsparcie, liczba dni jest odpowiednio dostosowana].

3.4 Łączna wysokość wsparcia finansowego na okres mobilności wynosi [...] EUR/PLN. [w przypadku kadry suma stawek należnych Uczestnikowi w ramach: Wsparcia indywidualnego, Podróży, i jeśli dotyczy: Wizyty przygotowawczej oraz Opłaty za udział w kursie; w przypadku ucznia suma stawek należnych Uczestnikowi w ramach: Wsparcia indywidualnego i Podróży.]

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Umowa z uczestnikiem

3.5 [Instytucja wysyłająca wybiera jedną z poniższych opcji adekwatną do przyjętych postanowień]

[Opcja 1]

Uczestnik otrzyma wsparcie w wysokości [...] EUR/PLN w formie wypłaty kwoty określonej w art. 3.4.

[Opcja 2]

Instytucja zapewni Uczestnikowi wymagane wsparcie w postaci bezpośredniego świadczenia należnych usług. W takim przypadku Instytucja zapewni odpowiedni standard, jakość i bezpieczeństwo świadczonych usług.

[Opcja 3] [Poniższa opcja będzie miała zastosowanie jedynie w przypadku wypłaty pełnej kwoty ryczałtowej przysługującej w danej kategorii]

Uczestnik otrzyma wsparcie w formie wypłaty w wysokości [...] EUR/PLN i otrzyma wsparcie w postaci zapewnienia [podróży/wsparcia indywidualnego/opłaty za kurs/wizyty przygotowawcze]. W takim przypadku instytucja wysyłająca zapewni odpowiedni standard oferowanych usług.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Umowa z uczestnikiem

ARTYKUŁ 5 – WARUNKI PŁATNOŚCI

5.1 [Artykuł 5.1 i 5.2 ma zastosowanie w przypadku, gdy uczestnik otrzymuje kieszonkowe lub co najmniej jeden ryczałt]

W terminie 30 dni od dnia podpisania Umowy przez ostatnią ze stron lub po otrzymaniu przez instytucję wysyłającą potwierdzenia przybycia do instytucji przyjmującej, lecz nie później niż w dniu rozpoczęcia okresu mobilności, jak określono w artykule 2.2 Umowy, będzie zrealizowana płatność zaliczkowa w wysokości [pomiędzy 50% a 100%] kwoty określonej w artykule 3.4 Umowy. W sytuacji, gdy Uczestnik nie dostarczy wymaganych dokumentów w określonym przez Instytucję terminie, późniejsza płatność zaliczkowa jest dopuszczalna wyjątkowo w uzasadnionych przypadkach, za pisemnym potwierdzeniem.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne

Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności, których nie obejmują inne kategorie kosztów.

Na przykład: przygotowanie (pedagogiczne, międzykulturowe i inne), mentoring, monitorowanie i wsparcie uczestników podczas działań w zakresie mobilności, usługi, uznawanie efektów uczenia się, dzielenie się wynikami i upublicznianie finansowania Unii Europejskiej.

Wsparcie organizacyjne obejmuje koszty ponoszone zarówno przez organizację wysyłającą, jak i przyjmującą (z wyjątkiem przypadków dotyczących mobilności kadry w zakresie kursów i szkoleń). Sposób podziału otrzymanej dotacji zostanie uzgodniony między obiema organizacjami.

Wsparcie organizacyjne

W ramach tej kategorii, beneficjent może sfinansować między innymi:

- koszty ubezpieczenia uczestników;
- kurs nauki języka obcego uczestników przed realizacją mobilności (w ramach przygotowania językowego do wyjazdu za granicę);
- zakup materiałów edukacyjnych, dydaktycznych i szkoleniowych
- zakup niezbędnych wiz (np. do Turcji) dla uczestników;
- wynagrodzenie dla osób zaangażowanych w przedsięwzięcie (np. koordynator, księgowa itp.).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne

Zgodnie z Kartą Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. Poz. 1379) Ustawa z dnia 26.01.1982 r. nauczycielom wymienionym w art. 1 ustawy (nauczyciele zatrudnieni w szkołach publicznych), którzy w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej prowadzą zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, za każdą godzinę prowadzenia tych zajęć przysługuje wynagrodzenie w wysokości ustalonej w sposób określony w art. 35 ust. 3. „Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i za godziny doraźnych zastępstw wypłaca się według stawki osobistego zaszeregowania nauczyciela, z uwzględnieniem dodatku za warunki pracy”.

Wsparcie organizacyjne

100 EUR

- Grupowa mobilność osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
- Udział w konkursach umiejętności zawodowych;
- Kursy i szkolenia;
- Zaproszeni eksperci;
- Przyjmowanie szkolących się nauczycieli i edukatorów.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne

350 EUR do 100 uczestników/ 200 EUR powyżej 100 u.

- Krótkoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
- Mobilność kadry w zakresie obserwacji pracy (tzw. Job shadowing);
- Wyjazdy w celu nauczania lub szkoleniowe.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne

500 EUR

- Długotrwała mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie włączenia dla organizacji

Wsparcie musi zostać udzielone przed mobilnością.

Wszystkie koszty związane **z organizacją działań** w zakresie mobilności osób o mniejszych szansach, których udział byłby niemożliwy w działaniu bez dodatkowego wsparcia (125 Euro/uczestnika z mniejszymi szansami).

Przykładowo środki mogą zostać wykorzystane na kursy psychologiczne, pedagogiczne dla uczestników z mniejszymi szansami, zorganizowane przez realizatora.

W każdym przypadku realizator musi posiadać dokumentację potwierdzającą, iż dany uczestnik należy do jednej z kategorii osób o mniejszych szansach.

Wsparcie włączenia dla organizacji

Osoby o mniejszych szansach to osoby, które ze względów ekonomicznych, społecznych, kulturowych, geograficznych lub zdrowotnych, ze względu na pochodzenie ze środowisk migrantów lub z takich powodów, jak niepełnosprawność i trudności w nauce, lub z jakichkolwiek innych powodów, w tym tych, które mogą prowadzić do dyskryminacji zgodnie z art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, napotykają przeszkody uniemożliwiające im skuteczny dostęp do możliwości w ramach programu.

https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-12/implementation-inclusion-diversity_apr21_pl.pdf

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Warunki zwrotu kosztów rzeczywistych

1. Zostały one faktycznie poniesione przez realizatora.
2. Poniesiono je w okresie przewidzianym w umowie o dofinansowanie.
3. Zostały zadeklarowane w ramach jednej z kategorii budżetowych określonych w Postanowieniach mających zastosowanie do kosztów kwalifikowanych (Załącznik II).
4. Zostały poniesione w związku z Przedsięwzięciem opisanym w Załączniku I i są niezbędne do jego realizacji.
5. Są możliwe do zidentyfikowania i zweryfikowania, ujęte w księgach rachunkowych realizatora zgodnie ze standardami rachunkowości kraju siedziby realizatora oraz zwykłymi praktykami księgowania kosztów przez realizatora.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Warunki zwrotu kosztów rzeczywistych

6. Są zgodne z obowiązującymi przepisami krajowymi w zakresie podatków, pracy i zabezpieczenia społecznego.
7. Są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności jeśli chodzi o oszczędność i efektywność.
- 8. Nie pokrywa ich wkład jednostkowy.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nadzwyczajne

Wysokie koszty podróży uczestników i osób towarzyszących, które nie mogą otrzymać wsparcia w ramach standardowej dotacji „Podróż” ze względu na oddalenie geograficzne lub inne bariery. W uzgodnionych sytuacjach: Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażądała go FRSE.

Zwrot wynosić będzie do 80% kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny raportu końcowego.

Warunek kwalifikacji: [przeznaczenie i kwota kosztów nadzwyczajnych musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.](#)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nadzwyczajne

Koszty wiz i koszty związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia, zaświadczeń lekarskich.

Zwrot z dotacji wynosić będzie do **100%** kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny raportu końcowego.

Warunek kwalifikacji: [przeznaczenie i kwota kosztów nadzwyczajnych musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.](#)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie włączenia dla uczestnika

Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z osobami o mniejszych szansach i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).

Zwrot z dotacji wynosić będzie do **100%** kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny sprawozdania końcowego.

Warunek kwalifikacji: [przeznaczenie i kwota kosztów wsparcia włączenie dla uczestników musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.](#)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Elastyczność budżetowa

ARTYKUŁ 5 – DOFINANSOWANIE

5.5. Elastyczność budżetowa

Podział budżetu może zostać zmieniony – bez aneksowania Umowy (zob. art. 39) – poprzez przesunięcia (między kategoriami budżetowymi), o ile nie pociąga to za sobą żadnej istotnej lub ważnej zmiany w opisie działania w Załączniku 1.

Jednakże:

- aneksowania Umowy wymagają przesunięcia budżetowe z kategorii budżetu Wsparcie włączenia dla uczestników przekraczające 15% łącznych środków w tej kategorii. (Załącznik: Postanowienia szczegółowe).

Koszty nieuprawnione

Za niekwalifikowalne mogą zostać uznane następujące koszty:

- a. koszty lub stawki, które nie spełniają warunków określonych w artykule (art. 6.1 i 6.2), w szczególności:
  - i. koszty związane ze zwrotem z kapitału i dywidendy wypłacane przez Realizatora;
  - ii. zadłużenie i opłaty za obsługę zadłużenia;
  - iii. rezerwy na poczet przyszłych strat lub zobowiązań;
  - iv. należne odsetki;
  - v. straty wynikające z różnic kursowych;**
  - vi. opłaty bankowe pobierane przez bank Realizatora z tytułu realizacji przelewów od Podmiotu udzielającego dofinansowania;

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nieuprawnione

- vii. nadmierne lub nieuzasadnione wydatki;
- viii. podatek VAT podlegający odliczeniu lub zwrotowi** (w tym VAT zapłacony przez podmioty publiczne działające jako organy publiczne);
- ix. poniesione koszty lub stawki na rzecz działań realizowanych w trakcie zawieszenia Umowy o udzielenie dofinansowania (art. 31);
- x. wkłady rzeczowe wnoszone przez osoby trzecie;

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nieuprawnione

- b. koszty lub stawki zadeklarowane w ramach innych dotacji UE** (lub dotacji udzielanych przez inne państwo członkowskie UE, państwo nienależące do UE lub inny organ wykonujący budżet UE), z wyjątkiem następujących przypadków:
- i. jeżeli dofinansowanie na Przedsięwzięcie jest połączona z dotacją na działalność obowiązującą w tym samym okresie, a Realizator może wykazać, że dotacja na działalność nie pokrywa żadnych (bezpośrednich lub pośrednich) kosztów dofinansowania na Przedsięwzięcie;
- c. koszty lub stawki dotyczące pracowników administracji krajowej (lub regionalnej/lokalnej), w odniesieniu do działań, które są częścią normalnej działalności administracji (tj. podejmowanej nie tylko ze względu na dofinansowanie);

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nieuprawnione

- c. koszty lub stawki (w szczególności koszty podróży i pobytu) dotyczące pracowników lub przedstawicieli instytucji, organów lub agencji UE;
- d. inne:
  - i. koszty lub stawki zadeklarowane w warunkach zaproszenia w sposób szczególny jako niekwalifikowalne.

Źródła finansowania

**82,52 % budżet
środków
europejskich**

**17,48 % środki
budżetu
krajowego**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa

Budżet przedsięwzięcia w umowie finansowej został określony w **PLN** z zastosowaniem kursu

1 Euro = 4,4565 PLN

Wszystkie płatności FRSE na rzecz Realizatora będą dokonane w walucie **PLN**.

Sprawozdanie finansowe będzie przedstawiane w walucie **EUR**.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa

Zarówno w odniesieniu do otrzymanych środków, jak i środków podlegających (późniejszej) refundacji, Realizator może zastosować własną politykę kursową – w przypadku kategorii budżetowych rozliczanych wg ryczałów/stawek jednostkowych.

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych **wg kosztów rzeczywistych** poniesionych w innych walutach niż EUR, stosuje się:

a) w przypadku waluty PLN - miesięczny obrachunkowy kurs 1 EUR – 4,4565 PLN,

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych **wg kosztów rzeczywistych** poniesionych w innych walutach niż EUR, stosuje się:

b) w przypadku walut innych niż PLN i EUR - miesięczny kurs wymiany KE, dostępny na stronie internetowej, obowiązujący na dzień podpisania Umowy przez ostatnią z dwóch jej stron.

Beneficjent musi dokonać wszelkich przeliczeń na PLN kosztów poniesionych w innych walutach po miesięcznym kursie wymiany ustalonym przez Komisję Europejską i opublikowanym na jej stronie internetowej obowiązującym w dniu podpisania Umowy przez drugą stronę.

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych wg kosztów rzeczywistych tj. Koszty nadzwyczajne oraz Wsparcie włączenia dla uczestników, poniesionych w innych walutach niż EUR stosuje się schemat:

INNA WALUTA -> kurs InforEuro -> PLN -> kurs naboru-> EUR

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa

Odsetki

Umowa finansowa zawarta pomiędzy Realizatorem, a Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji nie reguluje kwestii odsetek narosłych na rachunku bankowym od przekazanych na realizację projektu środków finansowych. Nie podlegają one zwrotowi do FRSE, pozostając w gestii Realizatora, w związku z czym wykazanie ich jest zależne od wewnętrznych przepisów instytucji będącej stroną umowy. Należy jednak pamiętać, że przedsięwzięcie nie może generować dochodu. Narosłe odsetki można wydatkować na przedsięwzięcie, pokrywając np. powstałe ewentualne różnice kursowe.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Typy podstawowych kontroli

Kontrola sprawozdania końcowego

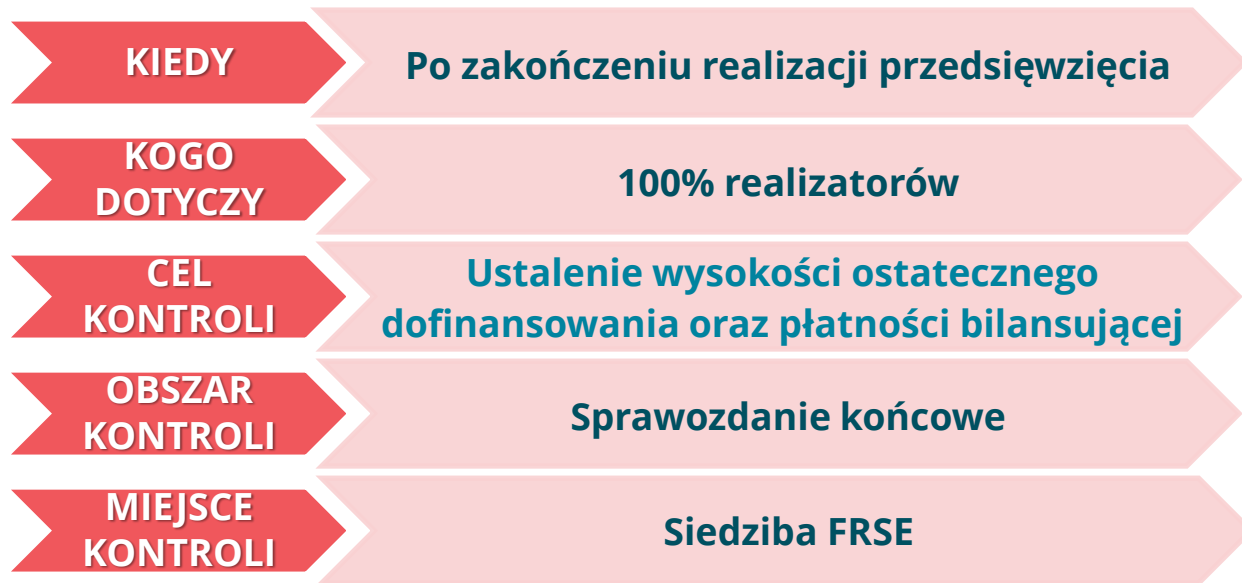
Kontrola dokumentacji (kontrola
za biurka)

Kontrola na miejscu w trakcie
realizacji projektu/kontrola
systemów

Kontrola sprawozdania końcowego

Kontrola dokumentów z za biurka

KIEDY

Po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia i po otrzymaniu sprawozdania końcowego przez FRSE

KOGO DOTYCZY

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Upewnienie się, że kwoty przedstawione w sprawozdaniu końcowym mają pokrycie w dokumentacji źródłowej

OBSZAR KONTROLI

Sprawozdanie końcowe wraz z dokumentacją potwierdzającą poniesienie kosztów w ramach wszystkich kategorii budżetowych

MIEJSCE KONTROLI

Siedziba FRSE

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola na miejscu

KIEDY

W trakcie realizacji przedsięwzięcia

**KOGO
DOTYCZY**

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Zapewnienie, że samo działanie jest zgodne z wnioskiem o dofinansowanie, umową o dofinansowanie oraz wymogami formalnymi

**OBSZAR
KONTROLI**

Wywiad mający na celu sprawdzenie realności i poprawności realizacji działań

**MIEJSCE
KONTROLI**

Siedziba realizatora

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola na miejscu

KIEDY

Po realizacji przedsięwzięcia

**KOGO
DOTYCZY**

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Zapewnienie, że samo działanie było zgodne z wnioskiem o dofinansowanie, umową o dofinansowanie, wymogami formalnymi oraz że kwoty przedstawione w sprawozdaniu końcowym mają pokrycie w dokumentacji źródłowej

**OBSZAR
KONTROLI**

Wywiad mający na celu sprawdzenie realności i poprawności realizacji działań / weryfikacja oryginalnej dokumentacji przedsięwzięcia i jej zgodności z zasadami Programu

**MIEJSCE
KONTROLI**

Siedziba realizatora

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola finansowa przedsiębiorstw

FRSE może zażądać dla każdego rodzaju kontroli także dokumentów lub dowodów, które są zazwyczaj wymagane dla innego rodzaju kontroli.

Ponadto FRSE ma prawo, oprócz kontroli podstawowych, przeprowadzić kontrolę specjalną – dodatkową, z uwagi na zauważone problemy, zgłoszone nieprawidłowości itp.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia

1. Koszty jednostkowe/wkłady jednostkowe

Do celów sprawozdawczych z FRSE, Realizatorzy są zobowiązani do zachowania w dokumentacji przedsięwzięć dowodów potwierdzających fakt realizacji danego działania.

2. Koszty rzeczywiste/faktycznie poniesione

Do celów sprawozdawczych z FRSE, Realizatorzy muszą zachować dokumentację finansową potwierdzającą faktycznie poniesiony koszt.

Dokumentacja przedsięwzięcia

W przypadku [Podróży](#), [Wsparcia Organizacyjnego](#), [Wsparcia Indywidualnego](#):

Działania indywidualne: dowód uczestnictwa w działaniu - certyfikat wg wzoru określonego przez FRSE zawierający imię i nazwisko uczestnika, a także daty rozpoczęcia i zakończenia działania oraz efekty uczenia się [np. suplement (jeśli dotyczy)].

Certyfikat musi być podpisany przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika. FRSE zaleca by potwierdzenie efektów uczenia również było podpisywane przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika.

Działania grupowe: dowód uczestnictwa w działaniu certyfikatu wg wzoru określonego przez FRSE oraz dowód uczestnictwa w działaniu w formie listy uczestników (w tym osób towarzyszących) oraz zrealizowanego programu uczenia się (w tym harmonogramu działań, zastosowanych metod, osiągniętych efektów uczenia się), a także daty rozpoczęcia i zakończenia działania. Dokumenty muszą być podpisane przez organizację wysyłającą i przyjmującą.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia

W przypadku **Wsparcia włączenia dla organizacji**:

Działania indywidualne: dowód uczestnictwa w działaniu - certyfikat wg wzoru określonego przez FRSE zawierający imię i nazwisko uczestnika, a także daty rozpoczęcia i zakończenia działania oraz efekty uczenia się [np. suplement (jeśli dotyczy)].

Certyfikat musi być podpisany przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika.

FRSE zaleca by potwierdzenie efektów uczenia również było podpisywane przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika.

Ponadto wymagane jest Oświadczenie realizatora podpisane przez reprezentanta prawnego, wskazujące z imienia i nazwiska osoby objęte wsparciem włączenia wraz ze wskazaniem kategorii osób o mniejszych szansach, mających zastosowanie dla danego uczestnika. Oświadczenie powinno zawierać informację, że Beneficjent zapoznał się z dowodami/ dokumentacją potwierdzającą, iż dany uczestnik należy do wskazanej kategorii (jeśli dotyczy). **W przypadku niemożności pozyskania tego rodzaju dowodów w Oświadczeniu należy wskazać, że Oświadczenie bazuje na wiedzy organizacji beneficjenta na temat uczestnika.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia

Ponadto w przypadku korzystania ze zrównoważonych środków transportu (ekologiczne podróże):

- dokumentem potwierdzającym będzie oświadczenie podpisane przez osobę otrzymującą dotację na pokrycie kosztów podróży;
- W przypadku działań grupowych oświadczenie o podróży grupy oświadczenie podpisuje organizacja wysyłająca.

Dokumentacja przedsięwzięcia

W przypadku [Opłaty za kurs](#):

Dokumenty potwierdzające: dowód zapisania się na kurs i dowód wniesienia opłaty za kurs w formie faktury lub innego zaświadczenia wydanego i podpisanego przez organizatora kursu, w którym wyszczególniono imię i nazwisko uczestnika, nazwę odbytego kursu oraz daty rozpoczęcia i zakończenia uczestnictwa uczestnika w kursie.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia

W przypadku [Wizyty przygotowawczej](#):

Dokumenty potwierdzające: Certyfikat wg wzoru FRSE podpisany przez uczestnika i organizację wysyłającą i przyjmującą, w którym wyszczególniono imię i nazwisko uczestnika i cel działania **oraz potwierdzony zrealizowany** harmonogram wizyty przygotowawczej podpisany przez osoby przyjeżdżające i organizację przyjmującą.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dokumentacja przedsięwzięcia

W przypadku [Wsparcie włączenia dla uczestników](#):

Dokumenty potwierdzające: dowód zapłaty powiązanych kosztów na podstawie faktur, w których wyszczególniono nazwę i adres organu wystawiającego fakturę, kwotę i walutę oraz datę wystawienia faktury oraz w razie potrzeby, dokumentacja podpisana przez organizację przyjmującą określająca potwierdzoną datę rozpoczęcia i zakończenia pobytu osoby towarzyszącej.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Obniżenie dofinansowania z powodu niskiej jakości realizacji przedsięwzięcia

Sprawozdanie końcowe będzie oceniane w oparciu o kryteria jakościowe i ocenę punktową uzyskaną w ramach **100 punktowej skali**.

Obniżenie dotacji dotyczy wsparcia organizacyjnego i będzie równe:

- 10%, ocena wynosi co najmniej 50 punktów, ale mniej niż 60 punktów;
- 25%, ocena wynosi co najmniej 40 punktów, ale mniej niż 50 punktów;
- 50%, ocena wynosi co najmniej 25 punktów, ale mniej niż 40 punktów;
- 75%, ocena wynosi mniej niż 25 punktów.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Obniżenie dofinansowania z powodu niskiej jakości realizacji przedsięwzięcia

Ponadto w przedsięwzięciach w ramach edukacji szkolnej FRSE może obniżyć ostateczną kwotę dotacji na wsparcie organizacyjne o kwotę wynoszącą do 100% dotacji w przypadku, gdy ocena sprawozdania końcowego, wizyta monitorująca lub kontrola na miejscu wykaże, że standardy jakości dotyczące dobrego zarządzania działaniami w zakresie mobilności nie są przestrzegane.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Uwaga

Wytyczne FRSE, odnoszące się do specyfiki dofinansowania projektów w ramach FERS nie zwalniają Realizatora z obowiązku stosowania przepisów prawa krajowego, ustawy o finansach publicznych, ustawy o rachunkowości czy przepisów odnoszących się do kontroli podatkowej i skarbowej; zawierają jedynie zasady finansowe oraz wskazówki, które należy stosować przy realizacji finansowej projektów oraz są pomocne przy sporządzaniu sprawozdań końcowych z realizacji projektu dla FRSE.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**Dziękuję
za
uwagę!**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU!

FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI

ALEJE JEROZOLIMSKIE 142A
01-305 WARSZAWA

ZESPÓŁ ROZLICZEŃ I KONTROLI PROJEKTÓW MOBILNOŚCIOWYCH

KARINA OLSZEWSKA - TEL. 510-387-031 E-MAIL: KOLSZEWSKA@FRSE.ORG.PL

ANNA LUDZIŃSKA TEL. 511-569-732 E-MAIL: ALUDZINSKA@FRSE.ORG.PL

AGATA RZEŹNICKA TEL. 511-569-755 E-MAIL: ARZEZNICKA@FRSE.ORG.PL

ADAM WIERZCHOWSKI - TEL. 797 011 829 E-MAIL: AWIERZCHOWSKI@FRSE.ORG.PL

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji